

Editörden...

“Geçidi Bekleyen Şehir” ve “Gül Yetiştiren Adam”

Hocam’a ve Erzurum’a dair bir şeyler anlat denilse herhalde birkaç saat konuşabilirim. Ancak sıra yazmaya gelince kalem nâ-çar kalıyor. Zira dil “dil”e bağlı... Kalem... Kalemse akla danışmadan tek kelâm etmiyor.

Karadeniz dağlarının kucağındaki küçük kasabadan ilim tahsili için yola çıktığımda, bu iki varlığın benim içimde böyle derin izler bırakacağını bilemezdim şüphesiz. O günkü fotoğraflarıma baktığımda, daha çok ilk okuma kitaplarında gördüğüm çocuk resimlerindeki masumiyetle objektife gülen delikanlının, dünyanın da farkında olduğunu sanmıyorum.

Ne çok zaman geçmiş... Eylülüdü, hatırlıyorum. Sonradan adının Serçeme olduğunu öğrendiğim vadide kıvrılarak akan yol üzerinden Daphan Ovası’na tırmandığımızda 1987 Eylülüdü. Ekinler sararmıştı; kendimi sapsarı bir denizin içinde bulmuştum. Uzakta, gün doğusunda, ovaya hâkim bir yerde Palandöken ufuk çizgisine oturmuştu. O zamana kadar gördüğüm en mavi gökyüzünün altında ve hiç alışık olmadığım bu sarı ummanda kendimi yapayalnız hissetmişim. “Mavikuş” toz bulutlarının arasında ilerledikçe Palandöken büyüdü. Bir süre sonra bu heybetli dağın eteklerine bir gölge gibi ilişmiş olan şehir belirginleşmeye, ana hatlarıyla ortaya çıkmaya başladı. Arabamız şehrin kenar mahallelerinden birinde, bir otelin önüne yanaştığında ne hissettiğimi hatırlamıyorum. Ancak akmakta olan hayatın bütün koşturmacasına, çocuk seslerine, at arabalarına, Ali Paşa Camii’nin avlu duvarlarından fışkıran çeşmelerin şakırtılarına rağmen, mavi göğün altında yalnızdım...

Üniversiteye kaydolmamla beraber hayatım yavaş yavaş değişmeye başladı. Uzun, sessiz kış gecelerini “herfene” iklimiyle dolduran Erzurum, geçen 25 yıl boyunca ilmik ilmik yüreğimi işledi. Hâlen Erzurum deyince, zemheri günlerinde, bir kenar mahalle kahvesinde önüme sürülen sıcak çayın kokusu gelir aklıma ve karşımda, ülkemin coğrafyası gibi mağrur bir çehrenin ortasında parlayan, gülümseyen, siyah dost gözler... Arkadaşlarım, öğrencilerim, hocalarım... Bunların tamamının oluşturduğu yekpare bir gelenek ve bu geleneğin ete kemiğe büründüğü, âdetaecessüm ettiği bir mektep...

Mektep deyince temelinde, şüphesiz büyük hocaların inşa ettiği kuvvetli bir gelenek aramak lâzım. Ancak bunun yaşayan ve yaşanan bir hikâyesi de var. İletişim araçlarının bu kadar çeşitli ve yaygın olmadığı, zamanı dostlarımızdan esirgemediğimiz, birbirimizle daha çok konuştuğumuz dönemlerdi. Böyle bir ortamda hocaların hemen hepsi hakkında tatlı hikâyeler dolaşırdı talebenin ağzında. Şimdi bir kısmı rahmet-i Rahmân’a kavuşmuş ve her biri ayrı bir değer olan hocalarımıza dair latifeler, nükteler paylaşıldı bir aile sıcaklığı içerisinde. Mesela klasik edebiyata yönelik derin birikimi ve tezkirelere olan vukûfu vesilesiyle rahmetli İpekten Hocamız “Esrâr Dede” diye anılırdı öğrenci arasında. Recep Toparlı Hocamızın kabına sığmayışından, çalışkanlığından dem vurulur ve Efrasiyap Bey’in hala kendisine 20 puan borçlu olduğu anlatılırdı.

Turgut Karabey Hocam, okula henüz başladığımız günlerde ikinci sınıfların Nesîmî dersine giriyordu. Derslerini tekrar alanlarla bir araya geldiğimiz zamanlarda Nesîmî’nin meşhur mesnevisinin ilk beyti “*Turgut Karabey cûşa geldi / Perişan Türkoloji hurûşa geldi*” şekline sokulur ve Hoca’dan ders geçmenin imkânsız olduğu, sınıfın çoğunu döktüğü gibi birtakım esatir dillendirilirdi. Hoca ile vicahen ilk kez karşılaştığımız günden bugüne kadar süren mesaimiz, onunla ilgili anlatılanların hakikaten “esatir” olduğunu gösterdi. Hoca, öğrencilerin çeşitli sıkıntılarına reçete hazırlayan bir hekim gibiydi. Tabii acı reçeteler verdiği

de olurdu. O daima muhatabının iyiliğini düşünür, kendisi hakkında su-i zanda bulunanlar için bile “Boş ver, onu da Allah öyle yaratmış.” derdi.

Terkibin bütün manalarıyla bir “ehl-i kitap” olan Hoca, kendisi gibi kitap sevenleri de aynı ifadeyle tavsif eder, fakire de zaman zaman “*Orhan kitabını bilir ama hesabını bilmez.*” diye takılırdı. Hocamın, bazen üzüntülü bir tavırla “*Tûl-ı emelden başka bir şey değil; şimdiden sonra bu kitapların sadece yapraklarını çevirsem, ömrüm yetmez!*” şeklinde hayıflandığı da olmuştur. Kendisine “*Hocam bu okuduklarınızı, duyduklarınızı, yaşadıklarınızı keşke yazsanız...*” dediğimde, mensubu olduğu medeniyetten tevarüs ettiği bir celebilikle “*Allah bize ikra’ demiş üktüb değil*” şeklinde karşılık verirdi.

Buna mukabil Hoca son derece velûd bir akademisyendir. *Eski Türk Edebiyatında Tarih Düşürme ve Ebced* başlığıyla takdim ettiği hacimli doktora tezinin, konuya dair başka çalışmalar da yapılmasına rağmen henüz aşamadığı kanaatindeyim. Hocam, çalışmalarında bir taraftan akademisyen olarak sahada çözüm bekleyen konulara, diğer taraftan -ki bana göre bu daha mühimdir- münevver kimliğiyle milletimizin ve medeniyetimizin karşı karşıya kaldığı meselelere dair yaklaşımlar ortaya koymuştur. Hocanın bu hassasiyeti, imtihanlarda sorduğu metinleri belirleyecek kadar yaşantısına hâkimdir.

Turgut Karabey Hocam dost canlısıdır, hatırsınastır, vefalıdır, nüktedandır. Aldığı yeni bir kitabı bana gösterirken bıyık altından gülererek “*Orhan bu da bende olsun; bunu alman da olur*” ifadesiyle bir taraftan beni teselli eder diğer taraftan da kıskançlığını körüklemekten geri durmazdı. Onun bu ölçülü samimiyeti, başka zamanlarda da bana yol gösterici olmuştur. Özellikle fevri olabileceğimi hissettiğinde sakin bir ses tonuyla “*Sen Efendi adamsın, onlara bakma.*” diyerek beni çok defa teskin etmiştir.

Hoca halktan biridir ama Hakk’ın adamıdır. İnandığı, doğru bulduğu düşünceleri şartlar ne olursa olsun, destekler ve onların gelişmesine yeşermesine yardımcı olur. Onun için söylediklerimin hepsi doğru fakat eksiktir. Hocam şüphesiz en derin minnet ifadelerine layıktır. Ancak hiçbir kelime üzerimdeki emeğinin karşılığı olamayacaktır. Benim gibi nicelerini meyvedar olma noktasına getiren âmillerin temelinde bu “gül yetiştiren adam”ın dervişâne tevekkülü yatmaktadır.

Takdirin rüzgârıyla memleketin tenhalarında kalmaklığımdan şerhadar olan yüreğimle bugün hocamı her hatırlayışında onun sözleri ete kemiğe bürünüyor ve süzülüyor gözlerimden: “*Yahu biz Şems’le Mevlânâ gibi olduk; neredesin sen?*” ve gayr-i ihtiyarî cevap veriyorum:

“*Efendimsin cihânda i’tibârım varsa sendendir.*”

Prof. Dr. Orhan Kemal TAVUKÇU-Dr. Sibel ÜST

31.12.2013, ANKARA

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/13 Fall 2013